

Mezey Barna

1918 – 2003

2003. december 20-án, néhány nappal 85. születésnapja előtt elhunyt *Mezey Barna* okleveles vegyészmérnök, címzetes egyetemi tanár, aki hosszú időn keresztül egyesületünk elnöki tisztét is betöltötte.

Páratlanul eredményes életmű fejeződött be ezen a napon. *Mezey Barna* tudásával, tehetségével, a vegyipar iránti elhivatottságával olyan döntések, és olyan tettek végrehajtásának a részese volt, amelyek hosszú távra fektették le a fejlődés jó irányait. A magyar gyógyszeripar jelenlegi nemzetközi versenyképessége sokban az ő tevékenységének köszönhető.

Született vegyipari tehetség volt. Ahol feladatot kapott – később talált –, ott hamarosan nagy ívű fejlődés, széles körben elismert eredmények jelentek.

Születésekor, 1918. december 29-én semmi sem predesztinálta a vegyészmérnöki pályára. Édesapja a mezőtúri református gimnázium igazgatója volt, *Mezey Barna* kémia tanára hatására iratkozott be a József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Vegyészmérnöki Osztályára. Itt hamar kitűnt tehetségével: harmadéves korától a mind a mai napig óriási tekintélyt jelentő *Zemplén Géza* által vezetett tanszéken dolgozott, diplomája átvételekor a rektori tanács 1941-ben a legjobban végzett vegyészmérnöknek megítélt díjjal tüntette ki.

A frissen végzett mérnök az Alkaloida Vegyészeti Gyárban helyezkedett el, ahol 1943-tól főmérnökhelyettes, majd 1945-től 1953-ig főmérnök. Irányításával kezdtek meg a tebain és narkotin mellékalkaloidok kinyerését, számos félszintetikus morfinszármazék gyártását indították be. Tizenkét éves Alkaloida-béli tevékenysége alatt a termelés hatszorosára bővült, a termékek 70%-át konvertibilis piacokon értékesítették.

1953. június 20-tól a Chinoin főmérnöke, majd 1971. április 1-jétől az 1982. november 30-án bekövetkezett nyugdíjazásáig vezérigazgatója volt.

Bizton állíthatjuk, hogy ez a csaknem két évtized a Chinoin történetének egyik fénykora. Ebben az időszakban történt a gyár nagyszabású rekonstrukciója és olyan léptékű továbbfejlesztése, amelyre a mai utódok is támaszkodhatnak. A vállalati tevékenység központjába a kutatás-fejlesztés és a marketing került.

Az antibiotikumok gyártásfejlesztésében elért eredményeiért 1961-ben Kossuth-díjat kapott.

Mezey Barna jó érzékkel, ügyes kézzel, szerződéssel vagy alkalmazással gyűjtötte a Chinoin köré a legjobb kutatókat. Irányítása alatt az ország egyik létszámában is legnagyobb, de emellett egyik leghatékonyabb és legeredményesebb kutató-fejlesztő apparátusa dolgozott. Ez az apparátus a hetvenes-nyolcvanas évekbeli világ nagy kutatóközpontjaival összemérhető eredményeket produkált, egyes témák esetében a világ első öt kutatóhelye között tartották számon. Már a témák felsorolása is imponáló: piretroidok, prosztaglandinok, ciklodextrének, juvenil-hormonok, csontritkulás elleni szerek. Ezen kutatások eredm-

nyeként számos készítmény és gyógyszer mind a mai napig piacon van, a kutatási hírnév nagyban hozzájárult a Chinoin példamutatóan eredményes privatizációjához.

Iparpolitikai jelentőségű döntése volt a modern, nagyüzemi növényvédőszer-gyártás megkezdése Magyarországon. Példáját többen követték, az általa bevezetett termékek ma is nyereséggel értékesíthetők. Tevékenységéhez köthető a Chinoin újbóli bekapcsolása a nemzetközi munkamegosztásba, a nyugati világ tudományos és értékesítési piacain való újbóli megjelenés.

Mezey Barna képességei túllépték a vállalati kereteket. Az állami vezetők rendre felfigyeltek erre a különleges tehetségű szakemberre, és az egymást követő rendszerek egymást követő kormányai nagy fontosságú feladatokat bízta rá. Így a magyar delegáció vezetője volt a KGST, a WHO, az UNIDO szakmai tanácskozásain, de szakértőként többhetes munkákra rendszeresen kikérték a vegyi anyagokkal és a kábítószerrel foglalkozó nemzetközi szervezetek is.

Évtizedeken át foglalkozott az ifjú vegyészemzedék oktatásával. A debreceni és a budapesti egyetemeken folytatott oktatói tevékenysége elismeréseként 1963-ban címzetes docens, majd 1968-tól címzetes egyetemi tanár a Budapesti Műszaki Egyetemen. Ezekben mérhető azon vegyészmérnökök száma, akiknek államvizsgáján *Mezey Barna* elnökölt, és akiknek a diplomáján az ő aláírása szerepel.

A vegyészársadalom széles körű elismerését és tiszteletét is megkapta: 1972–1981 között elnöke volt a Magyar Kémikusok Egyesületének.

Nyugdíjba vonulása után, tizennégy éven keresztül az Ipari és Kereskedelmi Minisztérium különleges szaktudással rendelkező, nemzetközi tekintélyű szakértőjeként tevékenykedett. Pótolhatatlan hiány keletkezett azon a napon, amikor váratlanul csak segítséggel tudott felállni íróasztalától. Hosszú ideig reménykedtünk felépülésében, de munkájához már nem tudott visszatérni. Tanácsait lábadozva is bőkezűen osztogatta, és mi, közeli munkatársai gyakran merítettünk is ebből a kimeríthetetlen forrásból.

Megrendülten, lehajtott fejjel adózunk *Mezey Barna* emlékének – a legnemesebb magyar vegyipari iskola, tradíció óriása dőlt ki mellőlünk.

Emlékét, keze nyomát őrzik az általa megkezdett és irányított folyamatok, a szavaival útnak indított vegyészmérnökök tettei, és az a sok száz, vele közvetlen kapcsolatba került szakember, akik az Ő példamutatása, higgadt érvelése nyomán feladataikat jobban végezték, mint Nélküle tették volna.

Mezey Barna emléke bennünk a legmagasabb szintű szakmai igényességet, az ezzel párosuló hatalmas szakmai és általános műveltséget, az eredményességet, az egyenes ívű életpályát, a legnemesebb emberi értékek birtokosát idézi fel.

Nyugodjék békében.

Mogyorósy György

Mezey Barna (a Chinoin vezérigazgatója), puritán ember lévén, nem akart az általa vezetett egyesület folyóirataiba tudományos cikket közölni; azokat más hazai és nemzetközi újságokban publikálta. Ezért nem tudunk eredeti cikket közölni tőle. Az Egyesületet nemcsak erkölcsileg támogatta, vezette, hanem anyagilag is jelentősen segítette. Az Egyesület egy munkatársát a Chinoin állományába felvette, és kihelyezte a MKE-hez mintegy 10 évre. Mindenki Borikája (Némethné) az Egyesület levelezését és postázását végezte nagyon precízen. Egy másik munkatárssal ugyanezt tette néhány évre. Így tudta a kiskapukat kihasználni segíteni az Egyesület zavartalan működését abban az időben.

Liptay György